

EDINOST

Uredništvo in upraviteljski Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopolni naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglaševalcem in denar pa upraviteljski. Rokopisi se ne vrnejo. Nedostavljene pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarna „Edinost“ v Gorici: ulica Glasne Carducci 8, 1. n. — Telef. 8. 522. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Pelec.

Politični in gospodarski položaj Nemčije

V Nemčiji se vršijo med strankami pogajanja za ustvaritev široke koalicije. Kakor znano, je Marksova vlada sestavljena brez socialnih demokratov, dani niso poslednji v strogi opoziciji. V Prusiji je vlada sestavljena iz centristov, demokratov in socialnih demokratov. Zastopane so v tej pokrajinski vladi tri najmočnejše stranke. Ta vlada odgovarja skoraj omenjeni snujoci se koaliciji.

Pogajanja se vrše na podlagi vstopa socialnih demokratov in takozvane ljudske stranke (desničarska stranka, nacionalcevi) v vlado.

Socialni demokrati zahtevajo od nacionalcev, da morajo dejansko priznati republiko in se ne bodo zadovoljili s kakršnimi formalnimi izjavami. Nacionalci so uvideli pač, da republike ne bo še tako hitro konec, zato jim je postal dolgočasno čakanje na nekaj, kar ne pride tako kmalu. Precej verjetno je, da pride do omenjene koalicije, od katere bodo imele korist vse stranke, narod in država.

Ta dogodek je omembe vreden, ker je med vsemi državami na kontinentu edina Nemčija, demokracija, ki se bliža trdnji konsolidaciji v vseh vprašanih notranje politike. Tedaj utegne nastopiti daljša doba mirnega dela, ki mora Nemčijo silovito povzdigniti.

Če se ona koalicija izvrši, potem je obstoj republike rekli bi za vselej zagotovljen. Republiška ideja, ki je med delavstvom že dobro ukoreninjena, se bo razširila tudi med druge sloje, ker bo življenje pokazalo, da je ta vladna oblika za Nemčijo primerna.

Nova koalicijska vlada bo mogla končno uspešno rešiti nekatera važna vprašanja predvsem zunanje politike, ki so na vidiku.

Nova politična orientacija Nemčije se začneja s sporazumom s Francijo. Če se ta sporazum resnično izvede, potem je svetovni mir precej zagotovljen in Nemčija bo obrnila svoje ekspanzivne sile v drugo smer.

Pomislimi je treba, da je Nemčija goste naseljena in da utegne postati v kratkem času izseljeniško vprašanje tudi za Nemčijo nujno.

Kaj pričakuje Nemčija od sporazuma s Francijo? Pred vsem bo igralo tu vlogo vprašanje kolonij. Ni izključeno, da dobi Nemčija kakšen mandat v Afriki in Aziji in da se ji povrnejo nekatere kolonije. Ako bo Francija podpirala v tem vprašanju Nemčijo, potem se mora Nemčija nujno odvrniti od misli na revanšo, ker so za Nemčijo prekmorske kolonije bolj važne kakor pa načrtovanje novih sporov zaradi zapadne fronte.

Ako se Nemčija sporazume s Francijo, se utegne izpremeniti nemška politika napram Rusiji. Odnosaji med Nemčijo in Rusijo so bili do nedavno dobri, celo prištni. To razmerje se je nekoliko ohladilo s vstopom Nemčije v Družbo narodov, katero smatra sovjetska Rusija za ustanovo kapitalistične družbe, zlasti pa francosko-angleškega imperijalizma.

Novi politični preokret v Nemčiji napram Franciji bo gotovo neprijetno dirnil sovjetsko vlado. Ta preokret utegne tudi Rusijo priversti do druge politike napram Franciji. Precej neverjetno se zdi, da bi se hotela Rusija boriti še nadalje na več frontah. Njena glavna nasprotnica je pač Anglija in proti njej bo usmerjena tudi v bodoče vsa zunanja politika sovjetrov. Prvič ker je Anglija že naravna nasprotnica Rusije sploh, neglede na vladavino, in drugič, ker predstavlja London in Moskva dva povsem nasprotujoča si svetovna nazora.

Tako bo Rusija prisiljena iskati sporazum s Francijo in tako paralizirati novo nemško politiko, ki bi se sicer utegnila obrniti proti Rusiji.

V notranji politiki se mora nemška republika še vedno boriti proti monarhističnim spletkam. Vprašanje povratka odstavljenega cesarja Viljama je prišlo spet na dnevni red. Razume se, da se Viljem ne bo smel vrniti v Nemčijo, ker bi njegov prihod utegnil povzročiti zmedo in nered. Vsa tako dolga ne bo smel domov, dokler ne bo vsaka monarhistična nevarnost odstranjena.

Vse kaže, da se je republikanska ideja v zadnjem času močno utrdila, ker je ne podpirajo samo delavske množice, ampak tudi kapitalisti. K temu vprašanju se povrnemo spodaj. Zdaj nam je omeniti še eno vprašanje, ki utegne postati aktualno, ko izvede Nemčija omenjeni sporazum s Francijo in se v notranjosti politični položaj popolnoma ustali. Je to vprašanje združitve z Avstrijo. Za sedaj se še vse takozvane države zmagovalke trdovratno upirajo tej združitvi, ker bi z njo nemška politična meč na asla.

Drugo vprašanje je seveda, v koliko bi utegnili ta priključitev vplivati na

gospodarski razvoj obeh združenih držav.

Tudi Avstrija je bolj industrijska država in nemška industrija bi dobila neprijetnega konkurenta. Zato je pričakovati, da ne bodo ne Nemci ne Avstrijci preveč forsrati tega vprašanja, dokler samo ne dozor. Ta priključitev je bila do sedaj bolj strahilo in prišček Avstrije na mednarodni forum, ker le tako je prešla posojilo, s katerim si je ta mala država silno pomagala.

Po versailleski pogodbi mora Nemčija ostati razorožena. Ko se je pogodba sklepala, je gotovo večina Nemcev z grenkobo v srcu sprejela to določbo. Danes pa tvori baš ta točka eden izvirnov nemškega blagostanja. Nemčija je pristajala štetiti pri vojnih izdatkih. In milijarde, ki bi jih sicer požaral vojaški moloh, so na razpolago za druge koristne svrhe.

Nemško gospodarstvo se je silovito povzdignilo. Mnogi dnevno izkopa nega premoga kakor tudi proizvodnje industrije daleč prekaša predvojno kljub temu, da je izgubila Nemčija nekatere industrijske pokrajine.

Nemška industrija in nemški trgovci imajo spet nov kredit. Amerikanci finančniki posodili in investirali v Nemčijo že milijarde dolarjev.

In vsa ta posojila se uporabljajo za produktivna dela, pri tem pa raste blagostanje ljudstva, kar pride zopet v dobro industriji. Na kontinentu je danes Nemčija najbogatejša država, kjer vlada tudi velika svoboda. Strankarsko življenje se prosto razvija, znanosti in umetnosti so se začele vnovič oživljati, prometna sredstva se izpopolnjujejo, skratka napredek na vseh poljih. Medtem ko je na Anglijskem preko milijon in pol brezposelnih, jih nima Nemčija skoraj nič. To je očiten znak blagostanja in napredka.

In če pomislimo, da je Nemčija izgubila vojno, da plačuje v raznih oblikah vojno odškodnino, da mora plačevati ogromne vsote za invalide in vojne sirote, vdove itd., tedaj moramo smetati nad njenim gospodarskim napredkom.

Iz povedanih razlogov je jasno, da bi v gospodarski red, ki tako lepo napreduje, trpel veliko škodo, če bi se kakim lahkomišelnem posrečilo zanciti kak upor proti republiki. V gospodarsko stabilnost bi butnilo in začetek gospodarskega nerada bi bil koj tu. Zato je jasno, da so vsi zastopniki veletrgovine, velikega kapitala in industrije za absoluten mir in red. V vprašanju republike vlada torej med delavstvom in kapitalom popolna solidarnost. Na tem redu je zainteresiran tudi ameriški kapital in to mnogo pomeni.

In to dejstvo nas more le podkrepiti v prepričanju, da je nemška republika tako trdna kakor še nikoli poprej. Med branitelje republikanske ideje in republikanskega režima smemo upravičeno prištevati tudi kapitaliste, kakor smo že spredaj omenili.

Tako se je v Nemčiji izvršila konsolidacija s izločitvijo in oslavitvijo obeh skrajnih struj: boljševiske in nacionalistične. Demokracija je na Nemskem za daljšo dobo zagotovljen obstanek.

Poslanska zbornica

bo sklicana koncem novembra „Impero“ zahteva, da naj se parlament nadomesti z zborom korporacij

RIM, 29. (Izv.) Danes zjutraj je zapolnil ministrski predsednik on. Mussolini v palači Chigi, kakor se je sam večkrat izrazil, svoje trupalno delo v petem letu fašistovskega režima. Med raznimi drugimi osebnostmi je sprejel danes zjutraj on. Mussolini predsednika poslanske zbornice on. Casertano, s katerim se je dalj časa razgovarjal o predstoječem zasedanju parlamenta. Pa tudi danes se ni bil določen dan sklicanja parlamenta, ampak potrjuje se samo, da se bo senat sestel med 16. in 20. novembra, vsled česar se bo poslanska zbornica sklicala koncem novembra. Zbornica bo imela približno 10 sej, nakar bo zopet odgojena. Sestane pa se nato šele v mesecu februarju, da bo razpravljala o proračunu za poslovno leto 1927-28. Sicer pa izgubila poslanska zbornica v vsakim dnevu vedno bolj na svojem ugledu in veljavi. Ko je včeraj on. Ricci čital iz predsednikove poslanice odstavek, ki pravi, da je bil stari demokratični volilni ustavi italijanske ustave zadan odločilni udarec z razširjenjem delokroga prefektov, je nekdo iz množice zavpil: „Do! s parlamentom!“ Na ta vzklil je on. Mussolini pripomnil: „Je že dovolj dol.“ Oni vzklil iz množice daje današnjemu „L'Impero“ povod za uvodni članek, v katerem nastopa vnovič z zahtevo, da naj se italijanski parlament nadomesti s takozvanimi „Stati Reali“, ki bi bili nekak zbor vseh korporacij, podoben onemu, kakor ga deloma predvideva reforma senata. V ostalem pa je treba priznati, da je zahteva ultrafašistovskega glasila popolnoma dosledna. Občinski zastopi so že odpravljeni. Pokrajinski sveti izvoljeni na podlagi splošne in enake volilne pravice bodo odpravljeni v najkrajšem času. Zato bi bilo

polpolnoma logično, ako bi v doglednem času odpravili tudi poslansko zbornico, ki je bila izvoljena na podlagi splošne in enake volilne pravice, in to se bo tudi prav gotovo zgodilo. Vprašanje je samo kdaj. Verjetno je, da bo poslanska zbornica, ki ne povzroča nikomur nikakršni skrbi in težav, ampak kvečjemu le nepotrebne stroške, umrila naravne smrti, kar se bo zgodilo tam nekje v letu 1929.

Zgradba novih šolskih poslopij v Istri

RIM, 29. (Izv.) Današnja „Gazzetta Ufficiale“ prinaša kraljevi dekret z dne 26. avgusta t. l., ki določa sledeče: Radi uspešnega delovanja osnovnih šol v istrski pokrajini, se pooblašča naučno ministrstvo, da poskusi za zgradbo šolskih poslopij, ki bodo potem prepuščena v uporabo občinam, ki bodo morale skrbeti za njihovo vzdrževanje. V občinah, v katerih primanjkuje privatnih stanovanj, bodo morala imeti nova šolska poslopija tudi stanovanja za učitelje, ki bodo morali plačevati najemnine, kakor jo bo odmerilo naučno ministrstvo. Za kritje s tem odlokom združenih izdatkov je naučno ministrstvo pooblaščen, da nakaže za zgradbo imenovanih šolskih poslopij letno svoto 1 milijon 250 tisoč lir in to skozi osem zaporednih let, počenši s poslovnim letom 1926-27.

Konvencije o zrakoplovstvu

sprejete na včerajšnji seji narodne skupščine

BEOGRAD, 29. (Izv.) Seje narodne skupščine so bile danes odgojene do srede. Seja, ki se je danes kot zadnja v tem tednu vršila, je razpravljala o nujnem predlogu posl. dr. Pivka za sprejem zakona o odobrovljivosti. Dr. Pivko je nato sam svoj predlog komentiral in utemeljeval. O tej točki je govoril še predsednik vlade Uzunović, ki je sicer odobral predlog poslanca dr. Pivka in priznal, da je imenovan predlog res nujen, vendar pa je v svojem govoru napadal opozicijo, da abstruira. Opozicija pa je sprejela izvajanja ministrskega predsednika Uzunovića jako neprijazno ter mu nasprotno očitala, da vlada abstruira, ker ne da narodni skupščini nikakega dela, nobenega zakona. Predlog nujnosti zakona o odobrovljivosti je bil nato soglasno sprejet.

Prečitala se je interpelacija dr. Budisavljevića na predsednika vlade, v kateri imenovan poslanec obtožuje radi kršitve ustave zunanjega ministra dr. Ninčiča, ki je tožil poslanca Božovića, ter je vložil interpelacijo proti imenovanju Sena - boga za albanskega poslanika na našem dvoru.

Soglasno so bile sprejete konvencije o zrakoplovstvu, ki jih je predložila leta 1919. mednarodna komisija jugosl. vladi in jo je v imenu jugoslovenske vlade podpisal takratni zunanji minister Vesnić.

Nadalje je bil izvoljen odbor za proučitev konvencije o dvolastnosti v omejenih conah Jugoslavije in Rumunije. Ta odbor sestoji iz 20 članov, v katerem ima, kakor so se sporazumeli šefi posameznih parlamentarnih skupin, vladna 11, opozicijska pa 9 članov. V istem razmerju so si člani odbora, ki ga je istaklo izvolila nar. skupščina, odbora za proučitev zakonskega projekta o dobrovoljnih. Med burnim protestnim vzvikanjem je bila seja narodne skupščine zaključena, prihodnja pa napovedana za sredo.

Dr. Korošec se posvetuje

BEOGRAD, 29. (Izv.) V političnih krogih se še vedno ugiba o nameravanem vstopu Jugoslovenskega kluba v vlado. Danes je nastal o tem vprašanju nov preokret. Veliko zanimanje je vzbudil prihod predsednika Jugosl. kluba dr. Korošca, ki je že zdravel, v vladno predsedništvo. Dr. Korošec pa danes zvečer ni obiskal Uzunovića, temveč zunanjega ministra dr. Ninčiča in sicer glede neke majhne interpelacije. Še večje pozornost pa je vzbudila vest, da je dr. Korošec danes zvečer odpotoval iz Beograda. Značilno je, da novinarjem ni hotel podati po svojem posetu v ministrskem predsedništvu nikakršnih izjav. Odhod dr. Korošca spravi v dvom, ki se širijo v beograjskih političnih krogih v zvezi s tem, da namerava dr. Korošec konsultirati svoje prijatelje. Ko so zvečer novinarji vprašali predsednika vlade Uzunovića, ali se je kaj razpravljalo o ponudbah, ki bi se naj stavile dr. Korošcu, in če je še prišlo do kakih pogajanj med vladnimi krogi in Jugoslovenskim klubom, je Uzunović takoj odmahnil s roko ter dejal, da do kakih sličnih pogajanj ali razgovorov sploh še ni prišlo.

Kralj Aleksander bo prisostvoval pogrebu vojvode Putnika

BEOGRAD, 29. (Izv.) Zvečer se je vršila konferenca radikalnih ministrov pod predsedstvom ministrskega predsednika Uzunovića. Po tej konferenci se je podal minister Trifunović na dvor. Po tem svojem potu je zjavil novinar-

jem, da je šel na dvor po informacije, kajšee namerava kralj povrniti iz južne Srbije v prestolico, ker se predvideva, da bo kralj prisostvoval svetlanemu pogrebu vojvode Putnika. Pogreb se bo vršil v nedeljo.

Žalovanje na beograjskem dvoru radi smrti princezinje Leticije

BEOGRAD, 29. (Izv.) Po poročilu iz Rima je umrla italijanska princezinja Leticija. Zato je bilo na dvoru odredjeno enomesečno žalovanje. Princezinja Leticija je bila namreč v svaštvi z jugoslovensko kraljevsko rodbino.

Jugoslovenskemu poslaniku v Rimu je bila naložena naloga, da izrazi italijanski vladarski hiši v imenu jugoslovenskega dvora tozadevno sožalje.

Vihar v Ljubljani

LJUBLJANA, 29. (Izv.) Južno vreme, ki je danes vladalo nad Ljubljano in na vso Slovenijo, se je tekom večera izpremenilo v silno neurje. Tekom noči je nastal pravcati orkan. Bliska, grmi in treska kakor na fronti, vmes pa lije kakor iz škafa. Pričakovati je zopetnih poplavnih katastrof.

„Dem“ o Pašiću

ZAGREB, 29. Zadnji „Dem“ pravi o Pašiću, da nikakor ni omajal stališča vlade, ampak da ga s svojimi nasveti vedno bolj utrjuje. Upanje onih, ki so pričakovali, da bo Pašić sestavil vlado in da se bodo mogli pod njegovo firmo priklopiti do oblasti, je popolnoma propadlo. Eventuelna Pašićeva vlada bi mogla računati samo na radikale in na Pribečevića, dočim bi Radić te vlade ne podpiral.

Kronski govor v sobranju

o priliki otvoritve novega zasedanja SOFIJA, 29. (Izv.) Boris je otvoril novo zasedanje sobranja. Ob tej priliki je vladar prečital kronski govor, v katerem je naglašal, da je notranja konsolidacija države obrodila že razveseljive sadove. Red in mir sta se povrnila, zakonitost je spet zavladala. Lepe uspehe so dala tudi prizadevanja za obnovitev državnih financ.

Bolgarska se nahaja v dobrih odnosih z vsemi državami in uživa simpatije vsega sveta, ki zna ceniti vrline delavnega bolgarskega naroda. Radi zadnjih vojn, nadaljuje kronski govor, so se porodila mnoga vprašanja, ki še čakajo rešitve. S pomočjo Družbe narodov je vlada sklenila pogodbo glede posojila za begunce. Ta pogodba, ki je eden najvažnejših uspehov sedanjega vladarja, bo kmalu predložena sobranju, da jo prouči in odobri. Poleg tega bo sobranje v kratkem razpravljalo tudi o dogovoru, ki je bil sklenjen z imetelji bolgarskih predvojnih državnih obveznic.

Po prečitjanju kronskega govora je bila otvoritvena seja zaključena. Kralj se je povrnil v svojo palačo; na poti ga je pozdravljala in mu vzklikala velika množica občinstva.

Razni načrti za rešitev gospodarske krize na Angleškem

Prizadevanja finančnega ministra — Spletkarjenje nekaterih krogov proti rudarjem

LONDON, 29. „Daily Chronicle“ zatrjuje, da se je finančni minister Churchill z vso vnetost lotil reševanja rudarske krize, ki se že predolgo zavlačuje. Naprosil je nekatere strokovnjake, naj bi skušali najti način za izhod iz te krize. Ti strokovnjaki so se že setali in pričeli so proučevati koščljivo vprašanje. Med njimi so, kakor zatrjuje „Daily Chronicle“, tudi Lord Derby, Lord Eshfield in guverner Angleške banke Norman.

Strokovnjaki so že izdelali nekatere predloge in jih predložili vodstvu Delavske zveze. Sinoči se je baje vršila tajna seja, na kateri je bila že najdena formula za kompromis.

Obenem zatrjuje omenjeni list, da je izvedel za nečedno zadevico, ki jo nekateri krogi nameravajo izpeljati. Uplivne osebnosti so baje zastavile vse svoje sile za to, da bi se sedanji rudarski spor končal s popolno in brezpogojno kapitulacijo rudarjev. Cook in drugi voditelji rudarskega gibanja pa naj bi obstali aretiral. List trdi, da je tozadevna akcija v polnem teku in da bi baje tudi nekateri člani Baldwinovega kabineta z veseljem pozdravili tako rešitev, ki bi šla vsa na škodo delavskih slojev.

„Morning Post“ pa skuša dokazati, da se Cook, tajnik rudarske zveze, nahaja popolnoma pod vplivom komunistov. List objavlja nekatere odlomke iz poročil osrednjega odbora komunistične stranke in pravi, da ta poročila jasno pričajo, da so komunisti preskrbeli Cooku mesto tajnika rudarske zveze. Zato je Cook popolnoma odvisen od njih in mora tako plesati, kakor komunisti žvižgajo. List trdi, da je treba samo tej okoliščini pripisati dejstvo, da se rešitev rudarskega spora že šest mesecev zavlačuje.

Tudi v vrstah rudarjev se oglašajo taki, ki niso zadovoljni s spletkarjenjem komunistov. Jodes, tajnik nekega rudarskega združenja in član eksekutivne rudarske zveze, je sinoči imel daljši govor, v katerem je obdolževal komuniste, da so namenoma ovirali sklenitev sporazuma. Napadal je z ostrimi besedami angleške komuniste in izjavljal, da se bo z vsemi silami boril proti njim. Trdil je tudi, da so komunisti porabili velike svote, ki so bile nabrane v Ameriki, za propagando, čeprav so bile te svote namenjene za podporo stavkajočim rudarjem.

V splošnem se opaža, da se je v vrstah rudarjev pričela z zmerom večjo vztrajnostjo pojavljati beda. To se jasno očituje v številu delavcev, ki se polagoma vračajo na delo. Danes je to število znašalo 262.382, kar je za 1742 več kot včeraj.

Vprašanje zblizanja med Francijo in Nemčijo

Voz Hoesch pri Briandu

PARIZ, 29. Včeraj popoldne je zunanji minister Briand sprejel nemškega poslanika von Hoescha ter se je z njim dolgo razgovarjal.

Listi naglašajo danes, da se je ta razgovor, kakor je tudi umevno, nanašal na nadaljevanje razgovorov, započetih v Thoiryju med Briandom in Stresemannom, razgovorov, ki naj dovedejo do ureditve vseh spornih in neresenih vprašanj med Nemčijo in Francijo ter do sklenitve odkritosrčnega sporazuma med obema državama.

Politika zblizanja zadobiva zmerom več pristašev. Seveda bi bilo zgrešeno domnevati, tako zatrjujejo v dobro poučenih krogih, da so razgovori, ki jih sedaj vodi poslanik von Hoesch v Parizu, že dovedli do praktičnih rezultatov. Načrt za mobilizacijo nemških železniških obveznic je zaenkrat neizvedljiv. Francija in Nemčija skušata sedaj najti novo bazo za nadaljevanje pogajanj. Gotovega je sedaj samo to, da je politično ozračje še zmerom ugodno za nadaljevanje politike zblizanja.

Pred otvoritvijo francoskega parlamenta

PARIZ, 29. Finančna komisija poslanske zbornice je danes odobrila proračun pravosodnega ministrstva. Odobrila je tudi kredite, ki se nanašajo na upravno reformo.

Komisija bo imela svojo prihodnjo sejo najbrž šele v sredo, tako da bo končala s proučevanjem posameznih proračunov že v četrtek ali petek. Če bo parlament sklican, kar je skoro gotovo, za 9. novembra, bo zbornica lahko takoj pričela razpravo o državnem proračunu.

Madžarska in svobodna cona na Jadranu

BUDIMPEŠTA, 29. Po informacijah nekega budimpeštanskega lista bosta podala na parlamentarni seji predsednik vlade Bethlen in minister notranjih zadev Nalko ekspozice o notranji in zunanji politiki Madžarske. Pri tej priliki se bo govorilo o odnosajih z Jugoslavijo in o pogovorih ter pogajanjih z dr. Ninčičem. Pred ekspozicijo bo izročil posl. Beck interpelacijo, v kateri vprašuje, ali je že prišel čas, da se revidirajo odnosaji s sosednjimi državami. Interpelacija nadalje vprašuje, ali so se spremenili odnosaji med Madžarsko in Jugoslavijo od meseca maja, ko je izjavil Bethlen na tozadevno Beckovo interpelacijo, da se z Jugoslavijo še ne more razgovarjati. Beck bo končno vprašal, kako koraki so bili storjeni s strani Italije in Jugoslavije, da dobi Madžarska svobodno cono na Jadranu in ali je tu sporazum med Italijo in Jugoslavijo, ali pa je le konkurenca. Dokler se ne ugotovi, ali dobi Madžarska svobodno cono v Splitu ali na Reki, je potrebno, da vlada počaka, kajti Madžarski je potrebno, da živi v dobrih odnosajih s svojimi sosedi.

Afera generala Gajdo

PRAGA, 29. „Česke Slovo“ piše: „Sodno postopanje v aferi generala Gajde se redno vrši. Po zakonitem roku, ki ga je dovolilo sodišče zastopniku Gajde dr. Adameku, da se pripravi za razsodbo, urejuje sedaj sodišče izkaze priča, ki bo v kratkem določilo glavno razpravo. Potrjuje se vest, da sta ministrstvo za zunanje zadeve in vojni ministrstvo že dovolila, da se smeta zaslišati kot prič general Četek in upolnomočeni minister dr. Girs, o obtožbi, da je proslil Gajda pri sovjetski vladi za mesto armadnega poveljnika in da je dal sovjedom francoske rezervate.“

Molk Gajdovih zagovornikov je zato zelo pomemben. Niti njih organ si ne upa pisati o stvari svojega izdajatelja in opogumljati se je samo do citiranja njihovega članka v Nar. Listih, ker se z zelo previdnimi besedami zahteva od vlade, da o stvari izpregovori.“

Rabindranath Tagore na Ogrskem
BUDIMPEŠTA, 29. Kakor poročajo časopisi, je prispel semkaj Rabindranath Tagore.

DNEVNE VESTI

Pogreb princezine Leticije

Pogreb princezine Leticije se je vršil včeraj popoldne. Zemski ostanki so bili blagoslovljeni v prisotnosti kralja in kraljice v cerkvi Veliki Matere Božje v Turinu. Od tu so rakve prepeljali v Supergo, kjer so pokopali princezino položili v kraljevsko grobnico. Pri pogrebnih svečanostih je zastopal vlado minister za kolonije princ di Scalea.

Par besed prosvetnim društvom

Bliza se zima, zavita v svoj ledeni plašč. Zvesto jo spremljajo pusti in dolgi zimski večeri, ki jih ne bo konca ne kraja. Delo na polju ponehuje in kmetiška mladina ima sedaj dovolj prostega časa, ki ga lahko porabi za izobraževalno delo. Zato bi jaz svetoval prosvetnim društvom, da tega časa ne zapravijo v brezdelju, marveč da ga pridno izrabijo.

Kakor znano, so že nekaj časa prepovedane vse javne prireditve. Za vsa naša prosvetna društva je ta prepoved hud udarec, ker je njih delovanje radi tega omejeno le na ozke in tesne društvene sobe, medtem ko javnih prireditev ne smejo prirediti.

Ta prepoved pa, — vsaj upamo tako — najbrže ne bo dolgo trajala. Radi tega bi jaz svetoval prirediteljem društvom, naj si vsako društvo zbere primerno igro ter naj prične z vajami. V dolgih zimskih večerih naj se zbirajo fantje in dekleta ter naj se pridno vadijo v dramatikah. Z učenjem igre pa ni potreba tako hiteti, kot bi se imelo nastopiti že prihodnjo nedeljo. Ne! Vadijo naj se počasi in s premišlekom. Društveniki se bodo z vajami izobraževali in dobili vpogled v umetnost dramatike. Igre pa ne bodo tako površne podane, kakor so bile do zdaj marsikje. Obenem si bodo igralci z vajami krajsaj dolge zimске večere, ki so brez kakršnekoli zabave zelo pusti in neskončno dolgočasni. Menim, da je boljše in koristnejše se učiti in izobraževati, kakor pa sedeti v gostilni in držati v rokah one zamazane »podočice«.

V gostilni se velike zapravi, a pridobi prav čisto nič!

Ko bodo javne prireditve zopet dovoljene, tedaj bodo igralci, ki so se igrati naučili med zimo, parkrat ponovili igro, na kar lahko brez strahu nastopijo. Igra, ki se nauči počasi, veliko bolj ugaja gledalcem, kot pa kaka površna podana slika. Igralci se morajo v igro popolnoma vživeti, kakor da bi se vse dejanje v resnici godilo.

Dalje pa priporočam prosvetnim društvom, da tudi petje ne zanemarijo, ampak naj pridno pojejo in se vadijo. Pa tudi naraščaj naj se počasi začne poučevati v petju. Kjer obstaja godbeno društvo, naj se igra ter s tem pokaže, da ne spimo. Kjer pa godba (društvena) ne obstoja, naj se po možnosti ustanovi godbeno društvo.

Upam, da teh par besed nisem zapisal gluhim ušesom, marveč da jih bodo naša prosvetna društva vzela v pretes ter se po njih ravnala.

Gorski.

Izredni občni zbor državnih upokojencev.

Udruženje državnih upokojencev bo imelo jutri ob 10. popoldne svoj izredni občni zbor v gledališču Fenice, ulica Cesare Battisti. Zborovanja se morejo udeležiti le oni člani udruženja, ki so plačali zadnji obrok letne članarine.

Znižanje cen domačega in argentinskega mesa.

Sindikar mesarjev sporoča, da je znižal ceno pri kilogramu domačega mesa za 60 stotink, pri kilogramu zmrznjenega (argentinskega) mesa pa za 40 stotink.

Odkritje spomenika političnim izgnancem.

Danes ob 9.30 popoldne bodo odkrili na pokopališču Sv. Ane spomenik na grobu političnih izgnancev Julijske Krajine, ki so umrli tokom svetovne vojne v izgnanstvu in kojih zemski ostanki so bili preneseni v preteklem januarju v domovino.

Karlovac 29. 10. 1926.

Kakor poročajo iz Zagreba, je znašala včeraj vodostojna višina Save 2,68 m nad normalo. Pri Osijeku je vodostojna višina narasla na 2,50 m nad normalo. Zelo vznemirljive vesti so prihajale tudi iz Karlovc, kjer sta Kolpa in Zorana prestopili bregove. Mesto je bilo popolnoma odrezano od okolice. Voda je tudi v okolici Karlovc povzročila veliko škodo.

CESARE BARISON

Je s svojim, nadvse pričakovano dobro uspešnim koncertom otvoril dokaj častno letošnjo koncertno sezono »Circola Artistica«. Njegova umetnost, ki si je znala pridobiti tekoni njegovega neumornega in večletnega delovanja na tem polju splošno priznanje ne le pri tuzemskih, ampak tudi pri inozemskih glasbenih krogih, je tudi to pot vzhičala številno občinstvo, ki je sledilo njegovim izvajanjem z verno pobožnostjo, da mu je ob koncu priredilo priskočno ovacijo. Barison je moral dodati še pet komadov, ki so skupno s skrbno izbranim programom bili jasen izraz resnega iskanja izpopolnitve njegove umetniške duševnosti. Tako smo imeli pri liku med drugimi slišati tudi par modernih skladb, ki so vsled svoje umerjenosti zadovoljile celokupno publiko.

Njemu verno ob strani je stal pianist B. Visnoviz, mlad izrazit glasbenik, ki je tudi vodil orkester pri Bachovem koncertu.

TRŽAŠKI BLAGOVNI TRG

29. t. m.

Nasprotno pričakovanju je bil danes trg neprimerno slabši od predvčerajšnjega. Vzroka ni mogoče zaslediti, na vsak način se koj opazi, da je zelo padlo zanimanje za ta trg tako s strani kupcev kot prodajalcev.

Se vedno prevladujejo jabolka. V znamenju teh se bo tudi brzkone zaključila letošnja sezona.

Drugega blaga malo. Cene neizpremenjene.

Današnje cene:

Zelenjava: krompir 60—70, pesa 90—150, malancena 150—200, repa sladka 40—50, repa kislja 100—120, šelen 150—200, fižol v stročju velik in majhen 200—300, zelje belo 80—100, karfioli —, vrzote 100—120, čebula 80—100.

Sadje: jabolka 100—300, hruške 150—400, fige 100—120, grozdje 280—400, kostanj 80—100, kutnje 120—200, limone 38—40 L za zabojo.

Društvene vesti

— M. D. »Prosveta«. — **Spartni odsek.** Danes ob 20.30 posebno važen sestanek. Udeležba za člane vseh pododsekov obvezna. Prostor običajni.

Točno ob 20.15 morajo biti v društvenih prostorih sledeče tovarišice: Blažina I., Blažina II., Cerkvenik, Dekleva, Ivančič, Toškan, Kjuder, Pregarc, Valovec. — Važno! — T. V.

— D. K. »N. Tomanec«. Danes točno ob 19. uri sestanek. Navzočnost vseh članov obvezna. Odbor.

TELESNA VZGOJA SPORT

«Concordia» — **Primorje; igrišče Prosek.** Sprejemamo Vaše povabilo. Četrtek dne 4. novembra ob 3. uri popoldne točno. Sodnik G. D. Sancin. Zdravo — «Concordia».

— M. D. »Zarja« — **Rojan.** V četrtek ni mogoče dobiti igrišča. Upamo, da se v bodoče še kdaj srečati omenjeni četi. Zdravo — «Concordia».

— S. D. »Adria«.

Pripravljeni smo odigrati v nedeljo, 31. t. m. prijateljsko tekmo z Vašo rezervno četo na našem igrišču ob 2. uri popoldne. Prosimo, da pripeljete sodnika s seboj. S. K. »Jadrano«.

— P. O. Š. U. — **Gorica.** Darila za kolesarsko dirko 31. okt. 1926.

- 1) Velika verneil svetinja in pnevmatika.
- 2) Velika srebrna svetinja, zračna cev in vrhinja guma.
- 3) Velika srebrna svetinja in kolesne zavore.
- 4) Mala srebrna svetinja in kolesne zavore.
- 5) Karbitina luč in sesalnik.

Opozarjajo se ponevno vsi dirkači, da se pravočasno javijo na naslov V. E. Š. Glavani 7, I. nadst.

Lobko sliedni meeting v Sežani 31. oktobra 1926.

Pomivani sledeče gospode, da se udeležijo v soboto dne 30. t. m. ob 20. uri v društvenih prostorih sestanka sodnikov: dr. Grudna, L. Konjanca, St. Mosetiča, M. Breganta, D. Kuzmina in A. Černeta.

Tehn. kom.: Bregant R.

Iz tržaškega življenja

V pijanosti padel v morje

Cepprav je bil tako v »ročkah«, da ga noge niso ubogale več, je 40-letni težak Humbert Francosato, stanujoč v ulici Missimo d'Azeglio št. 11, včeraj popoldne šel kolovratiti po morskem nabrežju. Menda je čutil potrebo, da se navzgor svezga zraku, da se bo poleg tega še okopal, na to pa mož najbrže ni računal. Ko se je Francosato prigrigal na pomol »Audace«, so ga nepokorne noge zanesle preblizu brega in predno se je zavedel nevarnosti, je že brogal v mrazni vodi. Hladna kopel je Francosato sicer precej strelnila, toda ker ga je obleka ovirala pri plavanju, mu je začela huda presti. K sreči so zaznali njegovo zadrego nekateri mornarji in mu naglo prihiteli s čolnom na pomoč. Rešili so že onemoglega prijatelja vinske kapljice iz mokrega elementa in ga spravili na trdna tla. Ker je bil mož radi poplite vode napol nezavesten, je bil poklican na lice mesta zdravnik resilne postaje. Po prvi pomoči je bil Francosato prepeljan v mestno bolnišnico, kjer si bo opomogel — ako si s hladno kopeljo ni nakopal kakšnega nevarnega prehlajenja — v par dneh.

Nezgodna pri delu

Ko je 39-letni mehanik Emil Lescovich, stanujoč v ulici Concordia št. 5, včeraj popoldne delal na parniku »Fella«, ki ga popravljajo v Lloydovih ladjedelnici, se mu je spodrsnilo in pri padcu se je tako nesrečno udaril v trebuh, da se mu je pretrgala trebušna mrena in je dobil kilo. Nesrečni mož se je podal v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurški oddelki.

Huda ženska.

39-letna Emilija Ostan, stanujoča pri Sv. Mariji Magdaleni zg., se je pred sinočnjim ob poznuri srečala v ulici Tesa z neko žensko, s katero gotovo ni živila v prijateljskih odnosih, kajti med njima se je na mah vnelo živahno prepiranje. Končno je nasprotnica tako močno pahnila Ostanovo, da je padla in si pri tem zlomila levo roko v zapetju. Ostanova se je moralata zateči v mestno bolnišnico, kjer je dobila prvo pomoč.

Tržaško sodišče

Poskušan bog iz tržških zaporov.

Včeraj se je pred sodnim dvorom, sestavljenim iz predsednika Macri, sodnikov Savo in de Vuono, državnega pravdnika Rotella in kancelista Cannarella vršila obravnava proti Antoniju Francu iz Proseka, Pavletiju Josipu iz Zdravščine in Bradaschia Mavriciju iz Gorice, obtoženim nameravanega bega iz tržških zaporov. V ta namen sta Bradaschia in Pavletič izklesla v zidu luknjo, a jo potem zadela, ker sta se skesala.

Državni pravdnik pove, da se je v enem letu poskušilo že trinajstkrat ubežati iz imenovanih zaporov, zato zahteva vso strogoost v tem slučaju. Predlaga za vse po 10 mesecev in 15 dni zapore.

Brasita obtoženo odvetnika Kezich in Berton, ki dosežeta za vse tri oprostilno razsodbo.

Tatvina.

Stanek Franc, 18-letni fant, se je včeraj zagovarjal pred tukajšnjim sodiščem radi tatvine v znesku L. 1015 na škodo Leopolda Maier, tobakarnarica na obrežju Grumula št. 20. Stanek priznava dejanje. Pove, da je bil brezposeln in je šel v omenjeno tobakarno da kupi dve cigareti. V tobakarni ni bilo nikogar in on, videč, tam denar, se ni mogel ubraniti izkušnji. Oškodovanka trdi, da je vrata zaklenila, kar bi

značilo, da je Stanek imel ponarejene ključke.

Državni pravdnik zahteva zanj 13 mesecev in 10 dni.

Brasita Staneka odvetnik Kezich, ki dokazuje, da Stanek ni imel ključev in zato, da mora pasti kvalifikacija tatvine. Stanek je obojen na pet mesecev zapore, a pogojno.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Pranovanje pohoda na Rim

Ker so bila glavna zborovanja fašistovskih organizacij in njih sprejdi odločeni samo za glavne kraje posameznih pokrajin, so se v videmski pokrajini vršile vse spominske svečanosti samo v Vidmu. Goriška sama je bila cel dan pustna in prazna, le zvečer je nekotko zaživel v njej večerno življenje. Trgovine in pa običajni sejem zadržnega četrtka v mesecu sta počivala. Sejem se je zato vršil drugi dan v petek. Vsa dežela je pa ta dan delala kot običajno svojo trdo kmetko delo. Ne novih cerkvenih in ne državnih praznikov se kmet v svoji tradiciji ne loti, ampak se drži krčevito svojih starih svetnikov in slavi.

Iz večjih krajev so v prvih zgodnjih jutranjih urah odhajali vabljenci v Vidmo: potestači, tu pa tam učitelji, odseki Balile iz nekaterih krajev, fašistovski politični tajniki i. dr.

V Vidmu je bilo radi silne mnošice ljudstva pozvanega iz raznih krajev, silna gneča. Niti prireditelji niso računali s tolikim navalom. Zato se je svečanostni sprevod razvil šele okoli pol dne. Posebni vlaki so odpeljali zborovalce zopet domov.

V posameznih občinah so ponekod zbrali potestači po par oseb in jim skušali razlagati pomen in važnost pohoda na Rim. Dežela sama je pa tičala v delu, katerega je le nekoliko kvarilo popoldne poslabšanje vremena.

Ne toledavi na tramvaju

Tik pod našim podzemništvom je skočil s tramvaja nek Bocetta Francesco in s svoj glavo potaknil trdost sidov Mazzolijeve mirodnice v Gosposki ulici. Nezvestnega in obitega s krvjo je odpeljal Zeleni križ Mimo dočeti ljudje so se bali, da bo izpuštil dušo, ne pa je v občinski bolnišnici izpuštil iz sebe le preveliko količino zavržega vina. Z vinom mu je odšla tudi smrtina nevarnost in ostala mu je le praska ter spomin na ponorečen nastop.

SV. LUCIJA OB SOBI

Vreme.

Letešnje leto je v resnici prav čudno; posebej vreme uganja prave norce. V tako kratkem času sta bili že dve povodnji, ki sta bili naravnost uničujoči in sta napravili ogromno škodo. Preteklo soboto, t. j. dne 23. t. m., so reke začele zopet naraščati. Voda je bila že par metrov nad normalo. Lito je že v petek, v soboto in celo noč od sobote na nedeljo. V nedeljo okrog 10. ure zjutraj pa je nastala silna burja, ki je na mah razgnala vse oblake. Bila pa je tako silna, da je hotela vse odnesti. Po nekaterih krajih je odkrivala strehe, prevračala kozoletc itd. Burja pa ni dolgo trajala, marveč je ponehala že v nedeljo popoldne. Tako smo imeli v ponedeljek po dolgem času zopet lep dan. Toda že naslednjo noč je začel padati zopet dež, ki je padal celo noč. V torek zjutraj pa smo bili kar presenečeni. Po vseh okoliških hribih je bilo vse belo; sneg pa je še vedno padal. Malo je manjkalo, da nismo dobili tudi v dolino snega. Celo popoldne dne 29. t. m. je padal med dežjem tudi sneg. Ljudje ne pomažajo, da bi bili kedar je tako zgodaj sneg. Res čudno in strašno leto in še bolj čudno vreme.

IDRIJA

Kompletarna šola. V prostorih bivše realke se je vršila dne 23. t. m. svečana otvoritev nove kompletarne šole. Pred kratkim so končali študij na podlagi katerih so bili sprejeti učenci v posamezne razrede. Celotno število vseh učencev in učenk je 40 od katerih je 20 učencev in 20 učenk in ki odpadejo na posamezne razrede: I. razred 13 dečkov in 4 deklice. II. r. 5 dečkov in 11 deklic in v III. r. sta 2 učenca in 5 učenk. Redni pouk se je pričel 25. t. m.

Šolske vesti iz izbirnega okraja

Za slovenščino na kompletarni šoli so imenovali namesto prof. Bevka profesorja Komaca.

Radi neprehodnosti poti ni še v Kamonlji pouka. Italijanska učiteljica imenovana za ta kraj ni hotela sprejeti mesta. Proti lanskemu učitelju italijanščine, se je pa dvignila nevolja ljudi radi stvari, katere niso za javno časpisje.

BORZNA POROČILA

Amsterdam 910, Belgija 65, Francija 70.75, London 110.50, New York 22.75, Spnija 340, Svica 440, Atene 27, Berlin 530, Bukarešt 12.50, Praga 67.25, Ogrska 0.0310, Dunaj 320, Zagreb 40.50.

Vojnoškodninske obveznice 66.80.

LISTNICA UREDNIŠTVA

V. B. — Beograd: Uprava je prejela Vašo pošiljatev v znesku sto Din. Prejem Vam je že potrdila potom pisma. Pozdrav.

PODLISTEK

JULES VERNE: (150)

Skrivnostni otok

Poročevalec je zanikan to vprašanje. Smatral je za potrebno čakati, dokler bodo mogli s skupnimi silami vdreti v stajo. Do plota je bilo mogoče neopazno priti, ker ga slovinci niso stražili. Ni bilo torej drugega, kakor da se vrnete k vozu in sporočite tovarišem, kaj sta opazila.

Tudi Pencroff je bil tega mnenja, kar se ni obotavljal slediti poročevalcu, ko je ta izginil med drevmi.

Nekaj minut pozneje je bil inženir obveščen o položaju.

«Dobro, je rekel po kratkem premisleku, zdaj imam razloge misliti, da slovinci sploh ni v staji.

— To bomo takoj zvedeli, je odgovoril Pencroff, če le preplezamo plot.

— Torej pojdemo k staji! je rekel Cir Smith.

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Fabio Filzi 23, pouk in prevodi v vseh jezikih. (1518)

MOTORNO KOLO »Fongio«: dva horizontalna cilindra cmc 575, HP 7, konsum 4%, v dobrem stanju, je na prodaj. Naslov pri upravitelstvu. 1641

ZEMLJIŠČE v Ocizli se proda po ceni, tudi posamezni kosi. Interesanti so napročni, da si ogledajo zemljišče na licu mesta. Koren Jožef, Ocizla št. 27, p. Kozina. 1662

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. Telefon 33-19. 1517

BABICA sprejema noseče. Via Chiozza 50, pritičije. 1650

Želite imeti električno razsvetljavo?

Obnove se takoj na elektrotehnični zavod Uliosa Mazzini št. 3, tel. 6-16, ki izvršuje vsako delo svoje široke točno in solidno. (111h)

Priporoča se Vam

Škerl Danilo.

NB. Za Opčine in okolico daja tozadavna pojasnila Ivan Marija Danou, Opčine 176.

S tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem, da je angel smrtil včeraj našo preljubo mamo

LEOPOLDO PAVLIČ roj. ČIBEJ

ter jo ponesel previdno s tolažili sv. vere in Boga vdano v rajske višave, kjer kraljujeta mir in večno veselje.

Pogreb naše nepozabne mame se bo vršil v soboto, dne 30. t. m., ob 14 uri iz hiše Zalosti Salitā di Greta št. 2.

Maša zadušnica se bo brala v soboto, dne 6. novembra ob 8. uri v farni cerkvi v Rojanu. TRST, dne 29. oktobra 1926.

Ivan, soprog. Ivanka, Krista, Etko, otroci, in ostali sorodniki.

Odli. Pogrebno pođ. Nova Impresa Corso V. E. N. 47 Trst

ZAHVALA

Podpisani izrekajo tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem, ki so na katerikoli način dali izraza svojemu sočustvovanju ob nenadomestljivi izgubi soproga, sina in brata

Albina Kofol

trgovca in gostilničarja v Čepovanu

Predvsem se zahvaljuje gospodom zdravnikom goriškega sanatorija »S. Glusto« za požrtvovalno skrb, g. Matlo Gracovin, uradniku na goriškem munic. piju za njegovo ljubeznivo naklonenost, št. 1111 Skarjevec za požrtvovalno pomoč v bridkih urah, prečastiti duhovščini, akoli gospoda župnika Semčiču za gašiljv nagrobni govor, pevskemu zboru za žalostinke, karot tudi vsem darovalcem cvetja in vencov.

ČEPOVAN, 28. oktobra 1926. (1122)

Ema Kofol, vdova. Lucija, mati, štefnišajin Jožeta por. Paglavce, sestr.

CENE BREZ PRIMERE

VESTJE po L. 55.—

BLUZE „ „ 12.—

Iz polne volje in brezhibne, v vseh barvah in vzorcih.

Volcano blago fantazija debelo, 70 cm po L. 4.90 m. Krasne risbe. Vse blago izvira iz velikega kanta in se likvidira po cenah, ki jih določijo sodni izvedenci.

FONDACO DI CONVENIENZA

Trat — Via Genova št. 21A (tik pralnice Carnet)

Govori se slovensko

1115

POSKUŠENA TATVINA

Otroci, zapečani po obliki in izbornem okusu odvajalnega čokoladnega bombona ARRIBA, se zanj pehajo in ga kradejo drug drugemu.

Oni se niti ne zavedajo, da vzamejo zdravilo, ki toliko koristi njihovu zdravju.

Čokoladni bombon ARRIBA očisti otroška čreva popolnoma. Po njem izgine vsaka slaba prebava in prenapolnjenje želodca.

ARRIBA se prodaja v rudečih zavitkih po 50 cent.

ARRIBA

DOBITE GA V VSAKI LEKARNI

Oba sta se začudeno spogledala.

«Pri moji veri, je rekel Pencroff, ta vrata so bila prej zaprta!»

Naseljenci so se umaknili za korak. Torej so bili kaznjenci vendar v staji, ko sta Pencroff in poročevalec tod ogledovala? Ni bilo dvoma, da so samo oni odprli prej zaprta vrata. Ali so bili še notri? Morda je samo eden med njimi šel ven?

Vsa ta vprašanja so jim zaporedoma prihajala na misel; toda kdo bi odgovoril nanje?

Harbert, ki je napravil nekaj korakov v notranjost staje, je naglo stekel nazaj ter prijel inženirja za roko.

«Kaj pa je? je vprašal Cir Smith.

— Luč!

— V hiši?

— Da!

Vsi so se zgnetli pri vratih in videli, kako je skozi šipe proti njim ležečega okna brlel slaboten svetlobni sij.

Cir Smith se je naglo odločil.

«To je ugodna prilika, je rekel, da nam damo kaznjence doma, ko se, kakor j videti, ne boje napada! Zdaj so v naš oblasti! Napreji!